

Євген Луців

**ГУЦУЛЬСЬКЕ
МИСТЕЦТВО
БОЮ**

Київ
ОВК
2023

УДК 908:796.817](477.8-89Гуц)

Л 86

ЄВГЕН ЛУЦІВ

Л 86 **Гуцульське мистецтво бою** / Є. Луців. – К. : ОВК, 2023. – 432 с.

ISBN 978-617-7931-23-1

Гуцули – найбільш загадкова, войовнича і волелюбна етнічна група українців. Витворений ними феномен – опришківство – партизанський рух, у середовищі якого виникло бойове мистецтво, що згодом лягло в основу розвитку бойових тактик вояків Українських Січових Стрільців, Української Повстанської Армії та інших українських військових формацій. На підставі вивчення численних історичних друкованих джерел, аналізу матеріалів народного фольклору автор розглядає незвичайні вміння загадкових волхвів і мольфарів, які стали творцями опришківського руху і наставниками його учасників, розробивши систему їхньої бойової підготовки; простежує історію участі гуцулів у різних українських військових формуваннях від княжих часів до Першої і Другої світових воєн включно; аналізує їхні дії у конкретних бойових операціях.

Для широкого кола читачів.

Усі права захищені.

Без письмового дозволу видавництва забороняється відтворення цієї книги повністю або частково будь-якими способами та в будь-якій формі, у тому числі в мережі Інтернет.

© Євген Луців, 2023

© ОВК, 2023

ISBN 978-617-7931-23-1

Зміст.

ВСТУП.....	5
ГУЦУЛЬСЬКІ «НЕПРОСТИ».....	11
ТВОРЦІ ОПРИШКІВСТВА.....	20
БОЙОВА ШКОЛА ВОЛХВІВ.....	29
ПРЕДСТАВНИКИ ГУЦУЛЬСЬКИХ «НЕПРОСТИХ».....	43
РОЛЬ МИСЛИВСТВА У БОЙОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ГУЦУЛІВ.....	54
ВІЙСЬКОВА ПІДГОТОВКА ГУЦУЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ.....	60
БОЙОВИЙ ХАРАКТЕР ГУЦУЛІВ.....	66
ХОЛОДНА ЗБРОЯ ГУЦУЛІВ.....	83
ОПРИШКІВСЬКІ «ПУШКИ».....	88
БОЙОВІ ЕЛЕМЕНТИ ОДЯГУ ГУЦУЛІВ.....	94
ПЕРШІ ОПРИШКИ.....	99
НЕЗВИЧАЙНІ ВМІННЯ ОПРИШКІВ.....	107
ОПРИШКІВСЬКІ ВИПРОБУВАННЯ.....	113
ГУЦУЛЬСЬКІ БОЙОВІ ТАНЦІ.....	126
РОЛЬ ОПРИШКІВСЬКОГО ВАТАЖКА.....	131
ГУЦУЛИ У ВИЗВОЛЬНИХ РУХАХ XV-XVII СТ.....	140
ОПРИШКІВСЬКИЙ РУХ У XVIII НА ПОЧАТКУ XX СТ.....	152
ТАКТИКА ТА БОЙОВЕ МИСТЕЦТВО ОПРИШКІВ.....	173
ГУЦУЛИ У ВІЙСЬКОВИХ ФОРМАЦІЯХ ПЕРІОДУ АВСТРІЙСЬКОГО ПАНУВАННЯ XIX СТ.....	217

УЧАСТЬ ГУЦУЛІВ У ТОВАРИСТВІ «СІЧ»	232
ГУЦУЛИ В УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦЯХ	239
ГУЦУЛЬСЬКО-БУКОВИНСЬКИЙ КУРІНЬ ТА ГУЦУЛЬСЬКА СОТНЯ УСС.....	271
ГУЦУЛИ В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИЦЬКІЙ АРМІЇ ТА АРМІЇ УНР.....	280
ГУЦУЛЬСЬКА РЕСПУБЛІКА	296
ГУЦУЛЬСЬКЕ ПОВСТАННЯ	305
ГУЦУЛИ В УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.....	309
КАРПАТО-УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА	319
49-Й ГУЦУЛЬСЬКИЙ ПОЛК СТРІЛЬЦІВ ІІ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ.....	334
ГУЦУЛИ В УКРАЇНСЬКИХ ЛЕГІОНАХ У СКЛАДІ ВЕРМАХТУ	347
ГУЦУЛИ В УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ САМООБОРОНІ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ПОВСТАНСЬКІЙ АРМІЇ.....	353
БОЙОВА ПІДГОТОВКА І ТАКТИКА ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ ВОЯКІВ УПА	369
«НЕПРОСТЬ» ПОВСТАНЦІ	409
ВИСНОВКИ.....	421
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	423

Науково-популярна література

ЄВГЕН ЛУЦІВ

ГУЦУЛЬСЬКЕ МИСТЕЦТВО БОЮ

Комп'ютерна верстка Л. М. Менчинська

Підписано до друку 27.01.2023 р. Формат 60 x 84 1/16.

Папір газетний. Гарнітура Times.

Ум. друк. арк. 35,13. Обл.-вид. арк. 38,85.

Тираж 300 прим. Зам. № 104/4. Ціна договірна.

Видавництво «ОВК»

04212, м. Київ, вул. Зої Гайдай, буд. 5,

тел. 044-428-01-74, e-mail: office@owk.com.ua,

сайт: <http://owk.com.ua>

(Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції — серія ДК № 4570 від 17.06.2013 року)

Надруковано

на власних потужностях видавництва.

Типографія Видавництва «ОВК»:

04074, м. Київ, вул. Коноплянська, 16 Б.